

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

EUs nye klima og energipolitikk

Likheter, forskjeller og forklaringer

Jørgen Wettestad

Energitinget

Stockholm, 17/3 2010

www.fni.no

EUs nye klima og energipolitikk: likheter, forskjeller og forklaringer

- Bakgrunn: CANES prosjektet
- Kort om de tre fokuserte politikkområdene
- Likheter og forskjeller
- Viktige forklaringer
- Avsluttende refleksjoner

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

www.fni.no

Bakgrunn: CANES prosjektet

- CANES: Bidra til å klarlegge utviklingen av EUs klima og energipolitikk - og implikasjoner for svenske og norske industri aktører
- FNI koordinator; samarbeid med SEI og Lunds Universitet :
<http://www.fni.no/CANES>
- Finansiert av NFR, og samarbeid med svensk og norsk energi industri – 6 partnere
- Fokus her på tre av 'EU studiene' og foreløpige resultater fra en komparativ syntese

De tre fokuserte politikk områdene

- EUs kvotesystem (ETS)
 - Direktiv 2003/87
 - 'Desentralisert' system; mest gratiskvoter
 - Revidert system i 2008, for 2013-20 fasen (Direktiv 2009/29)
 - Sentralisering; auksjonering; 21% kutt av ETS utslipp innen 2020 (i forhold til 2005)
 - CANES studie: 'EU emissions trading and energy-intensive industries: losers becoming winners?', (Wettestad), *Env. Policy and Governance*, 19:5,2009.

De tre fokuserte politikk områdene

- Fornybar politikken (RES)
 - Direktiv 2001/77
 - 'Indikativt' mål om 22% fornybar *el* innen 2010; varierende nasjonale mål (ikke bindende)
 - Revidert system i 2008 (Direktiv 2009/28)
 - Et mer omfattende '*energi*' fokus; bindende nasjonale mål for samlet å oppnå 20% fornybar energi i 2020; tre nye fleksible mekanismer
 - CANES studie: 'The rise and fall of GO trading in European renewable energy policy: The role of advocacy and policy framing (Nilsson, Nilsson og Ericsson), *Energy Policy*, 37:11, 2009

De tre fokuserte politikk områdene

- EU energimarkeds politikk (EMA)
 - Flere forsøk/'pakker' for å skape et sammenhengende og åpent marked for gass og el i EU - den første i 1996
 - Pakke to i 2003 inneholdt målsetting om åpning av markeder
 - Pakke tre i 2007 styrket kravet om åpning og et klart skille mellom nettdrift og produksjon ('unbundling') - og egen EU 'regulator'
 - CANES studie: 'EU Internal Energy Market Policy: New Dynamics in the Brussels Policy Game?', (Eikeland), kommer i *Journal of Common Market Studies* 2010.

Sentrale likheter og forskjeller mht. utviklingen over tid

- Generelt: 'økende makt til Brussel' i politikken vedtatt i 2007/2008
 - Klarest eksempel: det reviderte kvotedirektivet!
 - Bort med nasjonale planer og inn med ett, felles tak på kvoter fra 2013 av
 - Og bindende mål i RES
- Men allikevel betydelige forskjeller
 - I RES politikken *inn* med med nasjonale planer
 - Og forsøket på å få til mer sentralstyrt handel mislyktes
 - Fortsatt mye nasjonal kontroll i energimarkedet

Sentrale nasjonale forklaringer

- Likheter
 - Misnøye med politikken så langt - særlig ETS!
 - Økt fokus på klima og ønske om effektive tiltak
 - 2003: 39% hadde klima på topp; i 2007: 57%
- Forskjeller
 - Relativt mindre misnøye med fornybar politikken: 'feed-in' i Tyskland og Spania!
 - Sentrale land lunkne til eierskaps skille: Tyskland, Frankrike

Forklaringer på EU nivå

- Likheter
 - Kommisjonen foretrekker sentralisering
 - Gir makt – og var rådet fra eksperter i ETS
 - Koordinering/'pakke-løsning'? I liten grad
- Forskjeller
 - Kommisjonen mer internt samlet i ETS enn i RES og EMA?
 - Parlamentet mer på lag med Kommisjonen i ETS enn i RES?

Internasjonale/globalt faktorer

- Likheter
 - Effektiv styring av disse politikkene styrker EUs evne til å utøve lederskap globalt
- Forskjeller
 - ETS er EU 'cornerstone' og spesielt viktig for global troverdighet
 - ETS er direkte koplet til det globale gjennom muligheten til å bruke CDM og JI kvoter i ETS
 - Men energisikkerhet og forholdet til Russland relevant i RES
 - Og energiliberalisering en sterk global trend

Avsluttende refleksjoner

- I sum: økende sentral styring, men klare forskjeller
- Og politikken ikke 'ferdig'
 - I ETS fortsatt diskusjon om hvor mange som skal fortsette med gratisvoter
 - I RES er man i gang med nasjonale planer
 - Bl.a. Hvordan bruke de fleksible mekanismene?
 - Og neste hovedmulighet til skjerping av politikken i 2014
 - I EMA
 - Ny energipakke formulert (Second Strategic Energy Review)
 - Videre soft law arbeid knyttet til åpning og utbygging av infrastruktur
 - Videre anvendelse av konkurransereglene direkte mot industrien

Avsluttende refleksjoner

- Et mer harmonisert kvotesystem skaper likere rammevilkår for europeisk industri
 - Men vil 'mer makt til Brussel' nødvendigvis bety sterkere insentiver til teknologiutvikling og reduserte utslipp?
 - Og mindre rom for lokal tilpasning og innflytelse
 - Utfordringer både for regjeringer og ikke-statlige aktører?
- Og uheldig inkonsistens *mellom* politikkområder?
 - Så langt: forskjellig nasjonal energipolitikk – og relativt fleksibel klimapolitikk
 - Går vi mot mer rigid klimapolitikk – som skal virke i et fortsatt variert energipolitisk landskap?